

Mannsrollen

Tanker
i tiden

Av: Einar
Engebretsen,
tegner og
skribent, Sande

Min høye alder setter spor. Det jeg engang betraktet som en vennlig handling, har utviklet seg til en vemmelig handling.

På vei inn til en kunstutstilling i Oslo oppdager jeg en for meg ukjent ung dame tett i hælene. Jeg åpner inngangsdøren for å la henne gå først inn. Hun stusser, stanser og harpunerer meg med et sint og såret blikk. Så åpner hun munnen og slipper ut et: «Kvinner kan åpne dører uten hjelp.»

Jeg hadde tråkket på hennes likestillingsverdighet. Da det gikk opp for meg, foreslo jeg at hun kunne åpne døren for meg på vei ut av lokalet og dermed få balanse i kjønnsrollene. Det vakte ingen synlig begeistring.

Som mann har jeg lært at i visse situasjoner skal jeg gå sist, i andre først. Jeg stiger først inn i en restaurant for å bane vei mellom bord og mennesker, slik at kvinnen kan seile friksjonsfritt i mitt kjølvann. Det samme gjelder i et teater. Skal vi opp en trapp, går mannen først. Han skal ikke gå bak og beundre kvinnens ben. Merkelig nok ble denne tanken spunnet for over 100 år siden. Fra den tiden skriver en av landets diktere: «De gammel-dagse Piger, de hadde ikke Ben, de hadde bare Kjoleskjørt, og elsket bare En...»

I dag blir ingen opphisset av å se en kvinnes ankel.

I 1997 går både kvinner og

menn i bukser. Å klatre i trapper er nå en kjønnsløs opplevelse.

I USA, når en kvinne går inn i en heis og det står fem menn der fra før, tar alle sine hatter og luer av så fort kvinnen setter foten innenfor, og beholder dem i hånden til kvinnen går ut igjen. Min kone var under et ungdomsopphold imponert over denne hatteheder i USA, og jeg mistenker henne for å ha tatt heisen mer enn nødvendig.

Av med hatten, bort med lua skal også ha forekommet i Norge.

Handlinger som engang sprang ut av omsorg og respekt for det annet kjønn, kan stivne til tomme ritualer. Dermed er det ikke sagt at vi bør fjerne ritualene. Bedre er det om vi kanskje kan fylle dem med ekte omsorg. Kanskje trengs nye ord og former for å fange opp det som ennå er igjen av respekt mellom kjønnene. Vi kan se med friske øyne på gammelt arvegods.

F.eks.: Setter jeg meg til bords i et selskap, er muligheten stor for at en bord-dame er plassert på min høyre side. Denne bord-damen har ingen «bord-mann» eller «bord-herre» på sin venstre side. Hun har en bord-«kavalier». At «kavalier» opprinnelig betydde «hestepasser», er glemt. En dame finner neppe behag i å bli passet på av en hestepasser. Det er heller ikke vanlig at en vertinne

sier til sin gjest: «Din bord-hestepasser i dag heter Pedersen.» Da lyder «bord-kavalier» bedre. Kavalier er et begrep som har vokst i glans og verdighet, fra hestepasser til å bety rytter, ridder, adelsmann, høflig og beleven.

Men hva gjør jeg som mann når min høflighet oppfattes som en trussel? Det er

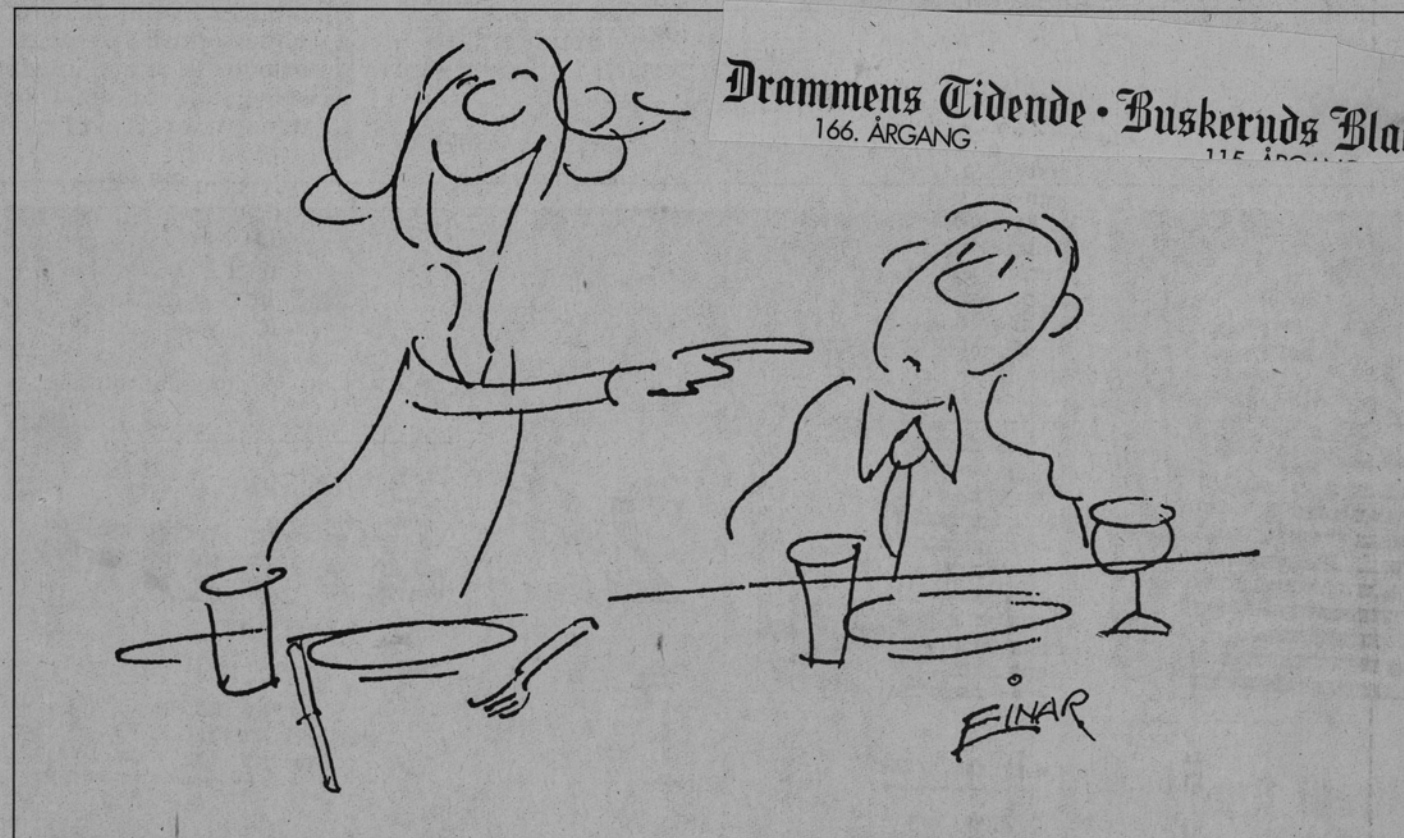
lite trolig at den unge kvinnen som insisterte på å åpne døren selv, setter pris på noen form for ridderlighet. Hun kan ha gode grunner til det. Hun kan ha tapt sine illusjoner i forhold til menn som har vært styrt av instinkter, sex-krav og rå egoisme. Menn som lite vet om respekt, omsorg og usel-

visk kjærlighet. At de tar av seg hatten eller åpner døren, provoserer bare.

Trist, ja, tragisk ville det likevel være om vi skrellet bort alle små og store omsorgsritualer. Den moderne samlivsform er forflatet og kjedelig nok som den er.

Jeg vil fortsatt trekke ut stolen til min bord-dame og skyve den på plass under henne. Hvis hun da nekter å sette seg - får hun heller stå og spise.

Einar Engebretsen

Damenes tale til mannen....

TEGNING: EINAR ENGBRETSSEN